

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Syntagma Iuris || Vniversi, Atqve Legvm || Pene Omnivm
Gentivm, Et || Rervm Pvblicarvm Præcipvarvm,||**

Grégoire, Pierre

Francofurti ad Mœnum, M.D.XCIX.

VD16 VD16 G 2999

14 de modo constituendi feudum, & de inuestitura.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97739](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97739)

ehionatu, ducatu, comitatu, vel alia regali dignitate, olim succedebat heres, hodie contra. §. 1. in i. d. glos. de feudo marchie vel ducatus. Putant quoque aliqui, Boer. in §. 12. gl. 1. de consuetud. iur. & stat. person. in consue. Bitur. ex consuetudine regni Gallia, minores maficulos 20. ann. & feminas 24. non posse in eo feuda regalia tenere sine dispensatione principis: ego non puto illam generalem, forsitan tamen in Normania singulari, vel alibi. ¶ Et si duo fratres simul inuestiti fuerint de beneficio nouo, & non de paterno, si vnus eorū sine descendenti. masculini sexus mortuus fuerit, dominus succedit, non frater, nisi pactum hac de re conuentum sit, §. si duo fratres, de feudo march. §. 1. de success. frat. lib. 2. Feud. tit. 11.

7 ¶ Marus ¶ quocumque qui nullo modo loquitur, feudum non potest retinere, quippiam tamen ei alimentorum gratia ex eo relinquatur. §. fin. episc. vel abbat. vel abbatiss. &c. idem in fardo, cæco, quia feruere non valeant non secus quam femina: patrum feudum tamen illi possunt retinere, & per substitutum inferuire, §. 1. an manus vel alias imperfecit. seu retine. libro 2. Feud. tit. 36.

8 ¶ Ficta ¶ quocumque regula est, ascendentes in feudis descendentibus non succedere, §. 1. de nat. succ. seu. rationes ibi adferuntur a gl. & a Curt. in §. par. trac. de feu. nisi contrarium sit pactum, vel feudum contemplatione patris filio sit datum, vel si verus sit feudum & paternum, prob. Curt. ubi §. Alvaro. & alii in c. 1. de natu. feudorum. Defendit & Curtius, ubi §. fructus feudi profectiui vel aduentiui filiam esse patris, ea tamen lege vt feruiri fiat. ¶ Docuimus ¶ & in diuisione feudi, dum de nobilitate agimus, & ignobiles in Gallia capaces esse feudorum, excepta Burgundia: & ecclesias quoque, fratres, capitula, & vniuersitates, si morticinius impetrauerint, vt tradidimus in fine c. diuisionum feudi.

9 ¶ Alia ¶ porro persone in summa quæ non prohibentur, capaces successione feudi sunt, & possunt id capere, vt feruus volente domino possit de feudo inuestiri, §. per personam, per quos fiat inuestitio. Et succedunt masculi descendentes vsque ad infinitum, & cōsobrini, §. 1. de natu. succ. seu. lib. 2. tit. 50. & c. 1. §. & quia vidimus, qui feud. dare poss. §. si capitanei, de feu. march. c. 1. an maris succ. vxor. in feudo paterno, non in nouo, §. si duo, de feud. March. §. 1. de succ. frat. §. si quis miles, tit. constitutio feudi domini Lotharii lib. 1. tit. 19. etiam si emancipati filii sint a patre, de cuius feudo agitur, Bald. in l. in successione, de suis & legit. C. Marti. Laud. & de Arduo in Sum. de success. feud. Curt. altero membro 3 par. seu. trac. num. 2. & 3.

10 ¶ Ino ¶ filius institutus a patre in re certa, æqualiter succedit in feudo cum aliis, c. 1. de succ. feud. Bari. in l. vt inuisitandi. §. si liberi, de op. lib. in P. Alvaro. & alii in d. §. & quia vidimus. Nec præteritus impeditur in successione, etsi nolit dicere testamentum patris nullum, Curt. ubi supra num. 9. Atque cum descendentes filii vna succedant nepotes ex filio, cap. 1. de nat. succ. feud. C. l. de successio feudi.

11 ¶ Et si ¶ cōtigerit nepotum sine aliqua prole decedere, agnatus ad quem vnuerfa hereditas intestati pertinet, poterit repudiata hereditate feudum retinere, nec obnoxius erit debitis defuncti, nisi ratione fructuum existentium: quamquam filius succedens patri non possit hac diuisione vti, sed debet vel vtrunque repudiare, vel retinere. Aut si voluerit consentire, debet petere noue inuestituram feudi a domino, & ita hereditatem repudiare, §. 1. an agna, vel fil. def. possit reui. seu. repud. hered. lib. 2. tit. 45. §. filius, de capitaneo qui curiam vendidit, lib. 2. tit. 51.

12 ¶ Collaterales ¶ in feudis nouis, i. possideat primo inuestitus præmortuus, vsque ad septimum gradum succedunt, si intelligendus est, §. & quia vidimus, qui feud. da. poss. & c. satis bene de prohib. seu. alio. In antiquis vero, quæ perueniunt multoties in descendentes, successio est collateralium in infinitum, si intelligend. §. 1. si vas feud. prius cui d. fera §. 1. de natu. succ. seu. qua distinctione feud. diuina ex diametro alioquin in pugnantia, conciliantur ex tertia Iacobi de bello visio, Nicolai Neapolitani, Baldi, Alvaroci, & Curtii, præd. ant. in §. si capitanei, de feu. Marchie, Cur. in 3 par. seu. tit. 1.

13 ¶ Singulari ¶ autem præterius commune hic, fratrem vtriuque tantum, non succedere in feudo paterno. Angel. cons. 106. incipiente sanctissim. & illustrissim. regina. Martini Laud. in §. & quia vidimus, qui feud. dare poss. & ibi Alvaro. 4. col. Chassan. in §. 5. vers. 3. nam licet rub. des. siefz. in consuet. Burgun. quia in fen. si iure cognationis nulla est successio §. 1. de grad. succ. in feud. Nec frater vtriusque cōiunctus excludit in successione collateralis alium fratrem consanguineum tantum, & sic cōiunctum ex parte patris: sed pariter admittuntur, Bald. in l. fin. C. de legi. here. Laud. in d. §. & quia vidimus, Bal. & Alu. in §. 1. de gra. succ. in feu. Bal. cons. 422. incip. i. ius talis est. Chaf. §. 5. vers. 3. quia licet rub. des. siefz. in consuet. Bur.

De Modo constituendi feudum & de inuestitura. Cap. 14.

- 1 Feudorum iura moribus reguntur, sequenda & natura feudo imposta.
- 2 Feudi acquirendi precipui modi, per inuestituram & successione.
- 3 Qua pro possessione & inuestitura habentur.
- 4 Inuestituram sequitur fidelitas, si licentem adeptio possessionis, inuestiturag, facta & fide a vasallo data, tenetur dominus precise possessionem dare, nec potest penitere.
- 5 Inuestitura duplex, verbalis & solemnis, & quid.
- 6 Inuestitura symbolica verbalis, non facit plene possessorem vasallum in feudo nouo, secus in successione antiqui.
- 7 In inuestitura symbolica tria, res, persona, modus. Symbolum habita, & quid, & quare hasta inuestiendi dicitur, & sequitur.
- 8 Hasta gestatio, deputata antiquis regibus pro diademate.
- 9 Hasta regum sceptrum, breuis baculus non hasta longa, & de se pro plura.
- 10 Hasta Guaranus data, regnum transfuit in nepotem, hasta prælatæ regibus Romanorum in symbolum regni, &c. Quæ res ab hasta dicitur.
- 11 Hasta porrecta beneficiario signum est beneficii concessi.
- 12 Iuramentum firmum per sceptrum.
- 13 Inuestitura in Gallia sic baculo in Marchia stipite palea, alibi bibendo, alibi per pallum, & nu. 15.
- 14 Baculus pastoralis pedum symbolum dignitatis. Photio in Constantinopolitana Synodo, baculo, vt insignis dignitate, priuatus, & c.
- 15 Annulus alius symbolum inuestituræ.
- 16 Annulus D. Mauricii Sabaudorum ducum in signe.
- 17 Ius aurei annuli in signe ducatus Venetorum.
- 18 Annulo dato Perdice, Alexander Magnus eundem de legi. sibi successorem, & c.
- 19 Aliud symbolum feudi traditionis, datus gladius & vexilli.
- 20 Corone seu diadematis traditio, symbolum translatis regni.
- 21 Clypeo imponebant & leuabant Franci reges suos.
- 22 De aliis insignibus ducum, marchionum, comitum, vice, comitum.

Sciendum est ¶ feudorum iura ex consuetudine magis pendere, quam ex positio iure civili aut pontificio, §. 1. de seu. cognit. lib. 2. Feud. tit. 1. Et proinde cura erit hic potior, percurantur mores regionis & familiarum, & feudi, ex quibus regulam accipiant. ¶ Porro ¶ ex consuetudinibus feudorum, duo sunt insigniores modi, quibus quis feudum acquirere potest, per inuestituram videlicet, & per successionem, §. fin. eod. ad ¶ quos alii modi adipsed. di possunt referri, nempe ea quæ possessionem habent, & quæ pro inuestitura habentur, veluti quod steterit beneficiarius in possessione feudi vidente & sciente domino, nec prohibente, c. 1. de cōs. recli. seu. lib. 2. tit. 33. c. 2. in fin. si de inuestitu. seu. int. dom. & vas. is oriar. vel si adeptus possessionem feudi præsentem curia, præcedente licentia domini vel si triginta annorum sit præscriptio §. si quis per triginta, si de feud. fuer. controu. int. dom. & agna. vas. Fran. Curt. cons. 25. incip. tria in facto.

¶ Inuestituram ¶ sequitur fidelitas, §. 1. quid præced. deb. an inuesti. vel fidel. lib. 2. tit. 4. fidelitatem vacuæ possessionis adeptio, vel in possessionem nulli in §. si vero, qui succ. seu. dar. renean. lib. 1. Feud. tit. 3. §. fin. de no. for. fidel. lib. 2. tit. 7. Atque plus est possessionem dare, quā inuestire, c. vlti. §. 2. Ex fide tamen data & inuestitura facta obligatus est dominus ad vacuam possessionem præstandam precise, vt non liberetur, præstando id, quod inter se vasalli, nec penitere possit inuestisse, §. fin. de no. for. fidel. §. si facta, si de feu. def. contem. fuer. int. dom. & agna. vas. lib. 2. tit. 26. donatio enim per fidem acceptata videtur, & ita irrevocabilis, §. 2. de donatio. l. si quis argumentum, §. fin. autem, C. eod. l. nuda ratio, eod. P. c. si tibi absenti, de prob. in sex. Diximus autem feudum donationem esse in limitatione, dum beneficium vocauimus, quod liberalitas est, quæ in donatione cōtinet, c. 1. de donatio ap. Greg. & nullo iure cogente fit, l. donari, de reg. iur. l. donari, de donatio. in P. Et proinde cum cōtractus dicatur nominatus donatio, interp. in l. iur. §. quid. §. quoniam, de pact. in P. non licet penitere, l. sicut, de actio. C. l. in commodato, §. sicut, commod. in P. potissimum cum fidem dante, etiens iam ex parte sua contractum impluisse videatur, & cogere ita possit dominum, vt ipse quoque impleat, l. Julianus, §. offerri, de actio. emt. in P. Accedunt ad pacta in inuestitura appofita, quæ legem feudo dant, & quæ seruari conueniunt, §. 1. de duob. fratrib. a capita. inuesti. lib. 2. Feud. tit. 18.

5 Inuestitura, quædam est verbalis, quædam solemnis: illa promissione, ut diximus, desiderat, hæc nequaquam, *gloss. in §. si factus in verbo dominum.*, si de feud. def. fuer. contro. in. domin. §. c. Franci. Curtius in iur. proprie inuestituram esse ait, dum re ipsa & actu quis missus est in possessionem. Quemadmodum homo vestitur proprie, dum vestes re ipsa induit: in proprie seu abusive inuestituram, quæ fit verbis interueniente actu aliquo corporeo: ut si dominus dicat, inuestio te per traditionem annuli vel ensis, quod & textus vnicus expresse probat, *in §. i. quid sit inuestit. libr. 2. Feud. tit. 2.* In feudi ergo constitutione per inuestituram symbolicam, adhuc non est plena acquisitio: nam & quamuis quis iussu domini verbali illa inuestitura donatus feudo, possit quam diu vixerit recte se defendere, tamen non transmittit ius ad heredes, §. i. *quibus mod. seu. const. por. lib. 1. tit. 2. q. nisi* heredum mentio facta sit: illa inuestitura §. *sciendum, de consuet. re. fe. l. si partium, de probat. P.* nec per illam inuestituram censetur re: translata possessio, *c. per tuas, §. ibi nota, de donati. c. cap. ex lueris, de consuet. apud Gregor. §. 1. de no. for. fidelit.* Facultas quamuis ad ipsam possessionem detur, *Innoc. in d. c. ex lueris. Interpres. in §. 1. quid sit inuestit.* & plus sit in hac inuestitura, quam in sola promissione, quæ feudum non constituit præcise.

6 Hoc tamen ita verum esse dicimus, quando de feudo nouo agimus, in quo possessionis apprehensio exigitur, cum ante nullam habere videatur nec civilem nec naturalem beneficiarius: at in feudo antiquo quæ sit per successionem, arbitror inuestituram symbolicam sufficere, cum iam successor continuare possessionem videatur defuncti, & in ea esse, ut inuestitura tunc potius & vere confirmatio dicatur, §. *1. quo tempo. mil. c. §. 1. per quot fiat inuestit.*

7 Inuestitura symbolica primum res interuenientem, postea per se, de hinc in modum. Symbolum traditionis feudi & constitutionis vel inuestitionis, est in feudorum consuetudine hasta, §. *1. quid sit inuestit. Hasta, instrumentum militare in signe.* *Sopu Græcis, vel ab hys, quia milites strenui videntur: ut hastatus primus, ille qui ducentos milites in acie secunda ducebat, Veget. c. Varro, lib. 4. de ling. Latina, hasta, quod astans solet at ferre. & hastati qui primi in acie pugnabant.* Et apud Sextum Pompeium Festum de verborum significatione, *hasta, inquit, subiciiebantur ena qua publice venundabant: quia signum præcipuum est hasta. Nam & Carthaginenses cum bellum velint, Romanam hastam miserunt: Et Romanos viros sepe hasta donarunt.* Symbolum ergo in hoc feudo hasta, de pilo vix est quod ymbolum constitutum credam, quamuis si velimus in eo hætere, pl. i. nus. Antiqui quæ reges hastas pro diademate habebant, quas Græci *αὐτῶν* dixere. Nam & ab origine remane pro diis immortalibus veteres hastas coluerunt: ob cuius religionis memoriam adhuc deorum simulacris hasta adduntur, ut testis Iustinus, *ex Troga, lib. 4. Historiarum.* apud quem obituere sceptrum hasta significari, nempe baculum non fidem vel hastam longam, sed breviorum baculum quo innititur, quemve in manu solentis deferre, qualem refert Homerus, *Odyss. 8. Vlysses detulisse, & eo abegisse canes.*

9 Haque tunc sceptrum erat virga quam brevis, sed regum in signe proprie, quod diis pagani suis tubuerunt, quorum voluerunt reges maiestatem imitari. Fingunt ita Poeta Iouem congregantem tuos missos deos, sceptrum habuisse potestatis ymbolum, ut apud Ovidium,

*Celsior ipse loco, sceptroque innixus eburno,
— ora indignanti soluit.*

Agamemnon quoque ad naues processurus, & regis illud in signe secum detulit, *Homerus, Iliad. c.*

Et a Deo hoc in signe, illudque ymbolum esse potestatis concessit, docet idem Homerus, *Iliad. c.*

*— ἵς νότον ἔπειτα,
ἔβανδελος ἰδὲ οὐρανὸν ἄστρον ἰστέον,
σπῆν ἔπειτα ἰδὲ δὲ ἴστυς, ἵνα σφῆσιν βασιλεύσιν.*

10 Sic tunc translatum regnum per hoc in signe, ut exstat exemplum antiquum, quando Gontranus rex, quam manu tenebat hastam nepoti tradidit, donati regni ymbolum, *Ammonius.* Insigne & regium, capiti regis creati constituebatur, ut testatur Cornelius Tacitus, *lib. 1. annal.* dum de Artaxia rege creato agit. Diadema illud fuisse, vel testatur Valerius Maximus, quum nobile pannum ait, miseris & sollicitudinis refertum. Veram & alia insignia addebantur. Sicque populus Romanus cum regi nominis honoræ, pro magis erga se meritis cuiusdam daret, regem ac locum appellabat, Scipionem eburneum, rogantque pictam, palmarum tunicam cum sella curuli mittebat, ut & meminit Cornelius Tacitus, *lib. 4. annal.* Alia insignia refert Gregorius in regestis. Dum ait, *Demetrius Croatiae Dalmatiaque rex creatus, vexillo sceptroque & corona inuestitus.* Hasta & secures prælatæ regibus Romanis in imperii signum, *Dionys. Halic. in 5. vnde* Quirites a qui hasta, quæ præferre loco coronæ. Ergo tunc hastam seu sceptrum exhibuisse clienti & beneficiario, idem est, quod signum electionis factis viri & strenui, militæ causa: & præmii fortitudinis, & fidei datæ gratia potestatem illi dedisse rerum beneficium, & adhibuisse veluti summum iusurandum & fidelem promissionem.

labat, Scipionem eburneum, rogantque pictam, palmarum tunicam cum sella curuli mittebat, ut & meminit Cornelius Tacitus, lib. 4. annal. Alia insignia refert Gregorius in regestis. Dum ait, Demetrius Croatiae Dalmatiaque rex creatus, vexillo sceptroque & corona inuestitus. Hasta & secures prælatæ regibus Romanis in imperii signum, Dionys. Halic. in 5. vnde Quirites a qui hasta, quæ præferre loco coronæ. Ergo tunc hastam seu sceptrum exhibuisse clienti & beneficiario, idem est, quod signum electionis factis viri & strenui, militæ causa: & præmii fortitudinis, & fidei datæ gratia potestatem illi dedisse rerum beneficium, & adhibuisse veluti summum iusurandum & fidelem promissionem.

Sic tunc antiqui in fœderibus componendis, vel in promissionibus iurabant per sceptrum, vel adigebantur per illud iurare: quod sceptrum illis aliquid auctoritatis & maiestatis referret, ut apud Homerum, *Iliad. in versu. 3. 21.*

Ἄνδρα μοι ἔειπες ἄναξ, ἔοι δὲ δῖος ἄστυρ.
Inuenimus & apud Persas & Medos, virgam, quam tenebat rex in manu, sceptrum vel idicet aureum, gratiam vitam concedere, & firmum ratumque esse beneficium concessum ei, cui rex virgam osculandam porrexisset, *Heftor cap. 4. c. 2.* scribit Berofus, *in 3. Descriptio. Histor. Chalde. Artænes & Italos, Neam, qui apud vtroque regnasset, & legibus mores vtrorumque composuisset, signasse in scriptis suis cursu solis, & motu lunæ, & sceptro domini, quo malos & noxios expellebat a cœtu hominum, & castimonia corporis & ianctimonia animi, duabus clauibus, religionis & felicitatis. Baculus tunc etiam inter ecclesiasticas personas signum est pastoralis dignitatis, pedum dicimus. Quare tunc legimus in concilio 8. Constantino politano, *actio. 7.* Marinum vicarium in eo summum pontificis, ingressu Photio ad ynodum baculo innixu iussisse ei auferri baculum: quia, inquit, *baculus est signum dignitatis pastoralis, quod dicitur habere nullatenus debet, quia lupus est, non pastor.* Accursius tunc notat baculum seu stipitem palæ datum a contrahebentibus pro inuestitura, & suo tempore in Marchia: at in Lombardia habere, & alibi per pallium inuestituram fieri, *Accurs. in §. 1. de verb. obli.* Antiqui quoque stipulationem ab stipulo, seu firmo, & vtrumque ab stipite dixerunt, *in d. §. 1. de verb. obli.**

Est tunc aliud in signe inuestituræ annulus, *Esfer. c. 3. c. 8. c. ex Ore, de his que sunt a maiori. par. c.* Cum enim potestatem administrandi reges dabant alicui, annulum suum signatorium porrigebant, ut quicquid libuisset, suo nomine præscriberent: erantque ceteris mandatis ea firmiora, quæ annulo regio signata erant. Sabaudia tunc ducum symbolum annulus D. Mauricii Thebarum legionis ducis & martyris, quem Petrus primus Al. brox, impetravit a Cœnobiarca Mauticiano. Veneto tunc duci hoc ius aurei annuli indultum ab Alexandro III. summo pontifice ann. 1170. quem proiciunt in mare duces electi, ut mare despondentes, & in possessionis adeptæ imperii maritimi symbolum. Scribit tunc Amilius Probus, qui alius Cornelius Nepos, *Probus, in vita Eumenis, Alexandro Babylone mortuo, cum reges singulis familiaribus eius dispartirent, summam rerum tradidit fuisse tuendam Perdicæ, cui Alexander moriens annulum suum dederat, ex quo omnes comicerunt, eum ei regnum commendasse, quoad liberi eius in suam tutelam peruenissent.* De simbolo vsuque annulorum pluravideto apud Plinium, *lib. 38. Histo. natura. c. 1. c. 2.* Symbolum aliud tunc traditionis feudi, gladii, aut vexilli datio. Otho Fringingen sis regna per gladium, præuincias per vexillum tradi scribit. Carolus Magnus inuestit Ludouicum filium de regno ante mortem suam, inquit Ammonius, *lib. 5. Histor. Franc. c. 36.* per spatam, quæ vocatur sancti Petri, fustem & coronam ex auro & gemmis. Et in rursum Ludouicum ait meriturum per Odonem & Belginagensem episcopum, & Albuinum comitem, coronam & spatam, id est, enses ac reliquum regium apparatus, filio suo Ludouico misisse, mandando illis qui cum eo erant, ut in regem eum sacrent ac coronare facerent, *in idem verbis Ammonius, lib. 5. Histor. c. 39.* In formula consecrandi regem & imperatorem scriptum est, Imperator dum Romanorum rex & Imperator a summo Pontifice renuntiat, post sacram vocationem manuum, pectoris, armorum, & compagum brachiorum, inter sacrosanctas lurgias in yteria, epistola dicta & ante lectionem sancti Evangelii accipere a summo pontifice enses educum ab altari, in defensionem sanctæ Dei ecclesiæ, & ad vindictam malefactorum, & laudem bonorum: rursusque in vaginam repositum, eidem accingi ab eodem summo pontifice, & postea diademata regi ei imponi in signum gloriæ, cum sceptro in manu dextera & pomo aureo in sinistra, cum orationibus & benedictionibus. Additur tunc ibi obse-

ibi osculum, quod debet inauguratus summo pontifici, *hac scribit Antonius de la Sale, in postrema parte libri inscripti, in Salade, ut ordo ad coronandum & inungendum regem.* Et Gotfridus Viterbiensis Chroniconum parte 19. horum regaliorem insigniorum significata fuisse explicat, & docet quid significant crux, quæ datur Imperatori, gladius regalis, sceptrum regale, lancea imperialis quæ fuit sancti Mauricii, globus aureus, qui & pomum & palla vocatur, cruxque superposita, duplex diadema, gemmæ, aurum & cristæ in coronis. ¶ Erant & alia insignia transferendi regni, vt traditio diadematis, apud Valerium Maximum in cessione regni Cappadociæ in fauorem filii facta ab Ariobazane. *Valer. Maxi. lib. 5. c. 7.*

¶ Et cum antiquitus Franci regem crearent, eleuabant eum in clypeo, *Ammon. lib. 3. c. 61. Adon Viennensis, in comment. deca. 4.*

¶ Inuestiuntur & duces de ducatu per impositionem causæ seu pilei aurei ducalis vnionibus ornati, marchiones de marchionatu, annulo in quo est pyropus seu robinus, gemma species carbuculi, quem imponit digito medio marchionis princeps: comes de comitatu, annulo cum adamantis gemma: vicecomes vicecomitatu: virgula aurea data: Baro, & benemeritus, vexillo decuratio, seu labaro, *d. Anto. de la Salade in d. lib. c. 11. 2. 13. 14.*

De Personis, quæ in feudi inuestitura considerantur, & de Fidei seu Homini præstatione. Cap. 15.

- 1 Persona in inuestitura qualis, remissius.
 - 2 Pares curiæ, qui.
 - 3 Fidelitatis præstatio erronea non minuit nec tribuit ius. *Quædam feuda fidelitatis iuramentum exigunt, quædam minime.*
 - 4 Fidelitas quid.
 - 5 Fidelitatis iuramenti forma.
 - 6 Hominium, Gallis hommage, est iuramentum fidelitatis.
 - 7 Homini vel fidelitatis forma in Gallia duplex, pro feudo simplici, & pro ligio, & de vtraque.
 - 8 Per se & per procuratorem hominium & iuramentum præstari & recipi potest, nisi in eunda sit persona ratio in feudo.
 - 9 Hominium per procuratorem præstant plures vasalli vnus heredes, & vni ex pluribus hereditibus dominis vnuerfis, ecclesiis, minor pupillis, & similes.
 - 10 Hominium & iuramentum fidelitatis quando tenentur præstare beneficiarii, & intra quod tempus, quo non factio manu iniectione domino in feudum permissa.
 - 11 Hominium quando & a quibus non debeatur pro mutatione vasalli.
 - 12 Si pars feudi alienetur, an noue hominium ab emptore præstari debeat. *Ruptio feudi & diuisio quid, & quid si deiecit, & si deiecit depece, &c.*
 - 13 Feudum quis sum sine alterius præiudicio potest onerare censu, hominio, redditu.
 - 14 in Hominio & iuramento fidelitatis, debent exprimi res & valor earum, & census. *Denombrement apres l'hommage, intra quod tempus debeat dari, &c.*
 - 15 Feudalium rerum professio, siue le denombrement, integra esse debet, & quare fiat, & de commissio eius rei causa.
 - 16 Professionem haec rerum cogit dominus vasallum facere per iniectio nem manuum in feudum: & num fructus faciat suos in defectum denumerationis.
 - 17 Fidelitatis præstatione nihil aliud debetur quam iuramentum, nisi pacto vel consuetudine aliud præbendum sit.
 - 18 Mutatione domini vel vasalli alicubi debetur, quintus & requintus, denarius & alia quadam, *Rachapt de fiedz.*
 - 19 Quintus & requintus denarius quomodo soluendus.
- ¶ Et nota quæ in inuestitura requiruntur ex parte dantis & accipientis, ex superioribus, quæ in personis in omnibus intelligi possunt, quales, quæve idoneæ sint: verum vltra consideramus alias, vt curiam domini, & saltem duos testes, vt solemni testatione de ea appareat. ¶ Vocamus & pares curiæ, hoc est, qui sint eiusdem domini similis naturæ feudi vasalli, §. quid sit inuest. lib. 2. Feud. tit. 2. §. item sciendum, de notis feud. lib. 2. tit. 58. vel alterius domini eiusdem generis, si dominus non habeat similes vasallos, veluti si agatur de comitatu, pares curiæ regis erunt comites alii: si de ducatu, duces: si de baronia, barones: vt pares a paritate feudorum dicti sint, vt docet ex Innocentio Panormitanus, in c. ceterum, nu. 14. de iudic. Si ergo quæstio sit de inuestitura: illi adhibendi ad probationem sunt: vel illis testimonium detestantibus, alii, & instrumentum inuestituræ, si sit, d. §. 1. quid sit inuestitura, vide in §. 1. qui test. sint necess. ad prob. nouam inuest. lib. 2. Feud. tit. 32. Ceterum

inuestitura facta a domino, ex parte vasalli, feuda quædam fidelitatis exigunt iuramentum: quædam non exigunt.

¶ Quamobrem & quæ exigant primum hic annotari desidero, vt pro aliis non sit præstatur: quod si præstetur, notandum erit in præstatione fidelitatis in sum errorem & excusabilem, non tribuere ei ius cui facta est, si non sit dominus, nec esse aliis: quod est singulare Imperatoris Lotarii decretum, c. satis bene, de prohib. feud. alienatio. per Lorar. ¶ Fidelitas est iusiurandum quod a vasallo præstatur domino, §. fin. quid præced. debe. inuest. lib. 2. Feud. tit. 4. in certis videlicet feudis: non in his pro quibus fidelitas non est præstanda, §. est & ali. quæ sunt causa pri. consuet. vel feud. amit. lib. 2. Feud. tit. 24. ¶ Forma iuramenti eius hæc ex consuetudinario iure, Ego iuro ad hæc sancta Euangelia Dei, quod a modo in antea ero fidelis huic, sicut debet esse vasallus domino: nec id quod mihi sub nomine fidelitatis commiserit dominus, pandam aliis ad eius detrimentum, me sciente. §. 1. qual. iura. deb. vasall. domi. lib. 2. Feud. tit. 5. Sub hac forma alix formæ continentur, quæ postea adiunctæ sunt latiores, in quibus quis expresse promittit de mino incolumetum, honestum, vile, facile, possibile, quæ explicata inuenies propriis titulis, tit. de for. fidel. lib. 2. Feud. tit. 6. & tit. de no. for. fidel. tit. 7. c. de forma, 22. q. 5. in can. tibi domino 63. dist. de for. iur. amen. vide & Fel. in c. dilecti, in princ. de ma. & obe. In quibus fidelitas consistat, tradit Ioan. de terrar. rubr. tract. contra rebelles regum, art. 3. Et in vna forma est modus iurandi domino inferiori regi, ero fidelis tibi Caio domino meo contra omnem hominem, excepto imperatore vel rege. di. tit. de noua form. fidelit. alia forma in glo. §. fin. per quos fiat inuest. ¶ Hominium & etiam dicitur hoc iuramentum, Gallis hommage, & nempe professio eius, quod is homo debeat præstare. Francicum morem exprimit Ammonius, lib. 4. de gest. Francor. c. 64. Tassilo, inquit, dux Boioariorum more Francico, in manus regis in vasallu, manibus suis semetipsum commendauit, fidelitatemque tam ipsi regi, quam filius eius Carolo & Carolo Magno iureiurando super corpus sancti Dionysii promissit. ¶ Forma & ex consuetudine Gallie duplex, vna pro feudo simplici, altera pro ligio: in simplici feudo, cliens seu vasallus auctoramentum accipit, seu hominium facit domino capite aperto, iunctis manibus, eumque osculatur. Quia autem hominium ligium debet, manibus iunctis sacrosanctis Euangelis impoñtis, capite aperto, exarmatus & disinctus, dominum osculatur, iuramento fidelitatis in vtroque interposito, in consuet. Turronum tit. de pied. de siez, & parage, art. 15. Consuetudo d. Anou, tit. de la natura des siez, art. 137. & 139. Maine, tit. des recepi. de foy & hommage simple, art. 148. & 149. Blois tit. des siez, artic. 54. Paris, tit. de matiere feudale, art. 48. Sic enim humiliter supplicatione patrono se applicat, fidem pollicetur, & recipit a domino, offerens domino simul & semel & manus auxiliares, & os fidele, & ea quæ ex feudo commoda ei præberi debent ex lege clientelari. Et vt me explicem, vasallus vel alius eius nomine admissus, nudato capite, sedente domino, si ei videatur, debet cingulum vel zonam, si habeat, deponere, seponere ensen vel baculum, & genicularis, hæc verba proferre: *Domine vel domina, ingredior vel in eo fidem & hominum vestrum, & me vestrum profiteor vasallum ratione eius loci vel terra, &c. quam accepi a te occasione vel ob causam, &c. polliceor & iuro nunc & in posterum tibi seruire aduersus omnes, & implere capitula antiqua & noua fidelitatis.* Quæ si dominus voluerit, legentur: dominus autem postea respondet, *recipio hominum tuum, saluo iure meo & alterius, hocque dicendo eum in mala deo seculari, Forma hæc descripta, aux. consuet. de Marche, tit. des siez, & droits art. 129. & 130.* Notat tamen Speculator, tit. de feud. §. quoniam vero, versicul. forma in Gallia ad osculum a rege non admitti ignobilem vasallum, licet habeat feudum nobile: alia etiam in aliis locis obseruari in præstatione, & prelatos recipientes vel dantes fidem, stolatos esse debere, præsentibus sacrosanctis Euangelis, sequendamque consuetudinem, *And. de fier. & Card. Alex. in §. 1. de noua for. fidelit.* Et hoc iuramentum etiam præstant clericis laicis, si feudum habeant ab illis temporale, cuius capaces sint, et nimis, c. 30. de iureiur. vide *Alua. in 1. in si. qual. vas. iura. debe. cum in illis laicis minores sint. in c. solita, de ma. & ob. c. si episcop. 38. dist.*

¶ Nihil autem interest per quos fiat inuestitura & iuramentum, vel per quos suscipiatur: an per ipsos dominos & vasallos, an vero per procuratores eorum §. sed etiam versic. sed vtrum, per quos fiat inuest. lib. 2. Feud. tit. 3. §. item sciendum, de notis feud. lib. 2. tit. 58. quia necessitudinis huius contrahendæ ratio in rem magis clientelarem, quam in personam clientis, & scripta & concepta esse videtur. Si tamen ad dignitatē & auctoritatē in beneficiis spectant, aut si in eunda sit personæ ratio, vix est vt procurator, vel